

Beslutningsforslag nr. B 12. Fremsat den 15. oktober 1986 af Elisabeth Bruun Olesen (VS), Albrechtsen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om dagpengeretten for personer med social pension

Folketinget pålægger arbejdsministeren at fremsætte de nødvendige lovforslag med ikrafttræden pr. 1. marts 1987 til sikring af, at dagpengeberettigede A-kassemedlemmer, der modtager pension efter lov om social

pension, ligestilles med øvrige A-kassemedlemmer med hensyn til dagpengerettens varighed og i henseende til rådighedsvurderinger.

Bemærkninger til forslaget

Dette er en genfremsættelse i revideret form af beslutningsforslag nr. B 108 fra folketingsåret 1985-86, se Folketingstidende 1985-86, forhandlingerne sp. 6917 og 9525 samt tillæg A sp. 4587. Bl.a. er forslaget om, at A-kassemedlemmer, der modtager invaliditetsydelse, fortsat kan modtage denne, når de går på efterløn, udgået, ikke fordi forslagsstillerne har ændret mening på dette område, men fordi der ved forhandlingerne i folketingsåret 1985-86 ikke kunne samles opbakning bag dette synspunkt. Vi har derfor valgt at koncentrere kræfterne om dagpengere for personer med social pension, og argumentationen skal her koncentrerer om handicappede med social pension, da holdningen hertil var mere positiv.

Socialministerens redegørelse (november 1985) om forholdene for personer med handicap har en målsætning om, at hver enkelt handicappet skal have en tilværelse så nær det normale som muligt. Dette skal gælde alle områder fra familieliv til beskæftigelse.

Hvis der skal være et indhold i en sådan målsætning, må den konkrete lovgivning afspejle målsætningen og virke som støtte for den. Dette er ikke tilfældet med *arbejdsløshedslovgivningen*, som snarere hæmmer målsætningen og diskriminerer en gruppe handicappede. Arbejdsløshedslovgivningen bør derfor bringes i overensstemmelse med målsætningen.

Da venstresocialisterne i sidste folketingsår fremlagde sin handicappolitiske pakke, blev den fulgt af mange venlige og pæne ord. Der var næsten ikke ende på alt det gode, Folketinget og regeringen *principielt* mente, der burde gøres for de handicappede. Men virkeligheden blev med ét meget nærværende i al dens brutalitet, da arbejdsministeren kort herefter fremkom med sit lovforslag nr. L 264 om »regelforenklinger«. (Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Yderligere nedbringelse af arbejdsløsheds-kassernes fejludbetalinger m.v.). En af regelforenklingerne var en skærpelse af arbejdskravet for denne gruppe til et krav om 26 ugers arbejde inden for 18 måneder. Regelfor-

enklingerne var lavet på baggrund af Bonnerup-udvalgets rapport. Bonnerup-udvalget gik til at begynde med endog så vidt i sine overvejelser, at man tænkte på helt at afskaffe dagpengere for nævnte gruppe. VS benægter ikke, at dette måtte siges at være en regelforenkling, men hvilken en!!!

Socialministeriet blev anmodet om en udtalelse og mente heldigvis, at det ville være socialpolitisk betænkeligt at afskære gruppen fra retten til dagpenge, idet sigtet med reglerne om indtægtsregulering af førtidspensionen var at motivere pensionisterne til at fastholde eller opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet både af økonomiske og menneskelige grunde!

Bonnerup-udvalget fandt så en anden løsning. Forenklingen skulle ske ved, at man sidestillede gruppen med A-kassemedlemmer, der under arbejdsløshed har bibeskæftigelse ved selvstændig virksomhed. Disse er omfattet af det såkaldte skærpede arbejdskrav. Det betyder, at arbejdskravet i henhold til arbejdsløshedsforsikringslovens § 55 skal være opfyldt inden for 18 måneder i stedet for 3 år. Samtidig bevarede man 78 dages reglen, dvs. den kortere dagpengeperiode. Det eneste gode var, at forslaget også indebar en ophævelse af reglen om, at dagpenge, der er modtaget i de sidste 3 måneder, før pensionen begynder at løbe, skal medtages ved beregningen af, om retten til dagpenge er opbrugt, ligesom der ikke skulle kunne foretages en rådighedsvurdering, *alene* fordi medlemmet modtager social pension. Men summa summarum: »regelforenklingen« var et ordentligt gok i nødden til handicappede med social pension. Heldigvis lykkedes det at presse forslaget ud af L 264, så status quo blev opretholdt. Da VS langtfra er tilfreds med status quo, genfremsættes vores forslag om ligestilling for så vidt angår dagpengere rettens længde.

Det foreslås ligeledes, at der sker en ligestilling med hensyn til rådighedsvurderinger, således at der ikke i vejledningen til direktoratets bekendtgørelse nr. 182 af 29. april 1982 specifikt gøres opmærksom på, at A-kasserne kan have særlig grund til at være opmærksom på, om medlemmer er ar-

bejdssøgende, hvis de tilhører en medlemsgruppe, for hvilke der gælder særlige indskrænkninger i dagpengeretten. Dette er en konsekvensændring som følge af, at der ikke længere skal være en indskrænkning i dagpengeretten.

De gældende bestemmelser

Nogle handicappede er til trods for deres handicap i stand til at passe et arbejde på *normale løn- og arbejdsvilkår*. Disse kan derfor optages i en A-kasse som deltids/fuldtidsforsikrede og opnå dagpengeberettigelse efter gældende regler.

Der skal her skelnes mellem handicappede uden ydelser efter den sociale pensionslovgivning og handicappede med ydelser efter denne lovgivning.

Begge grupper kan blive optaget i en A-kasse som nævnt ovenfor. Men der er forskellige regler for, hvor længe handicappede uden og med pension efter lov om social pension kan oppebære dagpenge.

Handicappede uden social pension kan oppebære dagpenge efter de almindelige regler for dagpengenes varighed, dvs. at man hele tiden skal have haft mindst 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år.

Handicappede med social pension er underlagt særregler. Arbejdsløshedslovens § 64 (arbejdsdirektoratets cirkulære af 18. oktober 1984, nr. 3.3134) begrænser nemlig denne gruppes dagpengeret, idet der højst kan udbetales dagpenge for sammenlagt 78 dage i løbet af 12 måneder i træk. Når dagpengeretten er opbrugt, skal medlemmet have haft arbejde i mindst 13 uger, før der igen kan udbetales dagpenge. § 74 i arbejdsløshedslovgivningen præciserer deltidsforsikrede handicappedes vilkår i så henseende.

Denne gruppe handicappede vil stå i en ekstraordinært svær situation i tilfælde af arbejdsløshed. Det vil alt andet lige være sværere for disse mennesker at finde sig et nyt job – ikke fordi de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, men fordi arbejdsmarkedet ikke er specielt handicapvenligt og således ikke står til rådighed for den handicappede i fuldt normal omfang. Grundene kan være mange – lige fra arbejdsgivernes frygt for praktiske problemer til såkaldte raske menneskers udtalte eller uudtalte fordomme over for handicappede. Og så skal denne gruppe handicappede oven i dette udsættes for diskriminerende A-kasseregler, der gør livet endnu mere surt og besværligt.

Men det må ikke komme de handicappede til skade i *lovgivningen*, at samfundet hverken på det praktiske eller menneskelige plan er handicapvenligt, og at der er langt fra smukke teoretiske ord

om ligestilling og integration til arbejdsmarkedets barske virkelighed med arbejdsgivernes ret til at skalte og valte med arbejdskraften og udvælge de »stærkeste og bedste«.

Handicappede, der har et arbejde, og som modtager social pension, vil typisk have et deltidsjob, og de vil netop have fået tildelt f.eks. den almindelige førtidspension med den grundelse, at de jo har en resterhvervsevne. Men hvad enten de arbejder på fuld tid eller deltid og er fuldtids- henholdsvis deltidsforsikret, har de jo netop bevist ved dette arbejde og deres optagelse i en arbejdsløshedskasse samt deres opnåelse af dagpengeret, at de står til rådighed for arbejdsmarkedet og derfor bør behandles som øvrige fuld- eller deltidsforsikrede A-kassemedlemmer.

Varighedsbegrænsningen i dagpengeretten for handicappede, der modtager social pension, kan kun tolkes på den måde, at lovgiverne på forhånd sætter spørgsmålstejn ved deres rådighed og gør dem til 2. classes A-kassemedlemmer. Dette er en fantastisk diskrimination af denne gruppe handicappede og er med til at gøre dem til en særlig afart om ikke af menneskeheden så i alle tilfælde af A-kassemedlemmerne.

VS mener, at den del af § 64 og § 74, der sætter denne strengere varighedsbegrænsning på dagpengene, er komplet overflødig.

Såfremt der fra arbejdsformidlingens eller A-kassens side måtte blive rejst tvivl om et handicapet A-kassemedlems rådighed, og hvad enten dette medlem modtager pension efter lov om social pension eller ej, skal A-kassen jo foretage en rådighedsvurdering af medlemmet ifølge arbejdsløshedslovens § 62, jfr. Arbejdsdirektoratets bekendtgørelse nr. 182 af 29. april 1982 med tilhørende vejledning. Ifølge denne bekendtgørelse skal medlemmet være i stand til at overtage arbejde på de vilkår, som er almindelige inden for det faglige område, hvor medlemmet sædvanligt er beskæftiget. Et medlem, der ikke er i stand til at arbejde inden for sit sædvanlige område, er dog også til rådighed, såfremt A-kassen efter samråd med Arbejdsformidlingen skønner, at medlemmet er i stand til at overtage arbejde inden for andre faglige områder, og såfremt medlemmet erklærer sig villig til at søge og overtage arbejde med overflytning til anden A-kasse til følge.

Nøjagtig den samme rådighedsvurdering skal foretages, hvis der sættes spørgsmålstejn ved et hvert ikke-handicappet medlems rådighed.

Hvor mange vil dette så dreje sig om?

En person med en *mellemste førtidspension* har en formodet restarbejdsevne svarende til et sted mellem 12 og ca. 5 timer om ugen. Såfremt vurderingen har været rigtig og personen faktisk udnytter sin restarbejdsevne, vil *pågældende være uden mulighed for forbliven i eller optagelse i en A-kasse.*

En person med en *almindelig helbredsbetingset førtidspension*, der har en formodet restarbejdsevne, der er under halvdelen, men ikke under en tredjedel, skulle således kunne klare 15–20 timers arbejde om ugen. Hvis dette skøn er rigtigt og personen udnytter sin restarbejdsevne, vil der være *mulighed for optagelse i en arbejdsløshedskasse som deltidsforsikret.*

Nu er virkeligheden jo ikke altid, som lovgivningen forudsætter. Der kan sagtens være pensionister i arbejde, der falder uden for de anførte antagelser. Men den gruppe, der *formelt* diskrimineres, er gruppen med almindelig førtidspension som nævnt.

Denne gruppe er imidlertid yderst broget. Den omfatter: a) personer, der er henvist til at forsørge sig selv, nemlig enlige og gifte mænd samt enlige kvinder (inkl. kvinder, der er blevet enke eller separeret eller skilt efter mange år som hjemmearbejdende) og gifte kvinder, der hidtil har været i fuldtidsbeskæftigelse, samt gifte kvinder, der efter hidtidig fuldtidsbeskæftigelse er gået på halv tid på grund af helbredet, b) gifte kvinder, der har været hjemmearbejdende i mange år, men hvis arbejdsevne i hjemmet er nedsat til under halvdelen, og c) gifte kvinder, der har været hjemmearbejdende i mange år, men hvis ægtefælles indtægter ikke overstiger et beløb svarende til højeste førtidspension, og hvis arbejdsevne i udearbejde anses for nedsat til omkring en tredjedel eller mindre, men

hvis arbejdsevne i hjemmet ikke er væsentligt nedsat.

Af disse 3 grupper vil det kun være gruppe a), der reelt er mulige kandidater til et deltidsjob. En del af dem vil være personer, der har fået tilkendt pensionen efter det fyldte 60. år, og hvis arbejdsevne kan være så nedsat, at de ville have fået mellemste pension, hvis de havde været under 60 år på ansøgningstidspunktet. De er altså også ude af billedet. Tilbage er der en mindre gruppe. Det er imidlertid svært at danne sig et reelt billede af størrelsen af denne. Men det er for så vidt heller ikke det vigtigste. Diskriminationen er der. Og man kan måske endda sige, at den er billig at fjerne.

VS vurderede ved fremsættelsen af forslaget i sidste folketingsår, at det maksimalt drejede sig om 5.000 personer. Dette skøn var meget i overkanten, og ændringen er således billigere, end vi skønnede. Arbejdsministeren har på et spørgsmål om omfattede persongrupper (spørgsmål 1 og 2 til B 108) svaret, at skønsmæssigt mellem 500 og 1.000 personer modtager social pension samtidig med dagpenge.

Dansk Blindesamfund har i et hørings svar til B 108 skrevet, at man vurderer, at et tilfredsstillende system først kan opnås ved en reel nyvurdering af rådighedsbegrebet. Dette er VS for så vidt enig i, men vi vurderer, at det ikke vil være politisk muligt at nyvurdere rådighedsbegrebet, og at det næstbedste derfor er at ligestille »almindelige« dagpengemodtagere og dagpengemodtagere, der samtidig får social pension. Vi har derfor også præciseret, at dette drejer sig om mennesker, der er kommet ind i A-kassesystemet efter helt gængse regler, hvorfor de bliver diskrimineret.